

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 8. An effectus mali ex peccato sequentes dicendi sint esse peccata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

Inst. Qui habuit voluntatem audiendi Missam, si reipsa non audit, non potest dici nequidem moraliter audisse, ergo nec dicitur moraliter omisisse, si reipsa non omisit. R. Si habuit voluntatem efficacem & post adhibita media audire non potuit, rectè dicitur audisse moraliter, quantum sufficit ad hoc, ut dicatur non peccasse sed satisfacisse præcepto, quantum hinc & nunc tenebatur, ita *Compt. l. 8. n. 4.*

Alia, quæ hinc opponi possent, solventur ad questionem sequentem. An autem illa quæ fuerunt causa peccati, vel se habuerunt concomitantè ad peccatum, sint peccata, & in Confessione addi debeant, dicitur l. 6., p. 2. à num.

943.

Q. 8. An effectus mali ex peccato sequentes dicendi sint esse peccata.

R. S. 1. Probabilius videtur effectus malos ex peccato sequentes non esse dicendos peccata, si nullo modo fuerint prævisi, ita *Vasq. Less. Arr. Baldel. Dicast. Tann. d. 4. q. 3. n. 55. Gob. in Quin. t. 5. c. 9. n. 24.* alique contra multos antiquos & recentiores apud *Tann. n. 50.* Ratio est, quia si effectus non est prævisus, nequidem indirectè est voluntarius, ergo nec est peccatum: hinc si vulnerasti Titium, nullo modo prævidens mortem; si per diem turpia locutus es, nullo modo prævidens pollutionem nocturnam: si plene te inebriasti, nullo modo prævidens blasphemias, quamvis hæc omnia sequantur, nequidem denominativè sunt peccata.

Obji. 1. S. Th. 1. 2. q. 20. a. 5. O. & q. 73. a. 8. expressè dicit effectum malum aut nocumentum, quod per se & i. plurimum sequitur ex

B 5

causa

causa mala, addere malitiam, quamvis non fuerit ejus prævisio: ratio autem est, quia cum causa sit per se & communiter connexa cum effectu illo, est sufficienter volitus in causa. *Re. Tann. n. 47.* putat *S. Th.* tantum velle, quod accedat malitia objectiva, quia illud, quod ita per se sequitur, reipsa est objective malum: Si autem quis putet *S. Th.* loqui etiam de malitia formali, explicari debet de casu, quo culpabiliter exclusa est expressior cogitatio de effectu secuturo; & ita communiter est, tum enim homines per experientiam suam norunt talia sequi, & nihilominus liberè ponunt causas, non curantes, quid inde sequatur, animo ita comparati, ut adhuc ponerent, quamvis expressius de illis secuturis cogitarent.

Inst. Effectus, qui per se & ut plurimum sequitur, potuit & debuit prævideri, ergo semper est culpa non fuisse prævisum. *Re. Sæpe* ita esse, sed si nec suspicio vel scrupulus de hoc incidit, nego in illis circumstantiis potuisse aut debuisse prævideri, quia prima cogitatio de re aliqua non est in nostra potestate, uti optimè *Aristoteles* apud *Ovied. 1. 2. tr. 4. contr. 1. p. 4.*, & diximus n. 16, ergo si nulla incidit cogitatio de obligatione attendendi vel cavendi, malitia non contrahetur, neque hic sufficit, quod physicè potuerit aut debuerit attendi, uti rectè docent *S. Bonav. S. Anton. Alb. M. Alens. Cajet. Suar. Vasq. Laym. Lug. Reding. Steph. Gob. n. 39. & 83. Ovied. supra, J. Sanch. d. 10.*, ubi pro hac sententia, præter jam relatam, citat alios 20. Auctores.

32. *Objt. 2.* Quod fit ex ignorantia culpabili est peccatum, sed pollutio secuta ex turpiloquio, quamvis

quamvis prævifa non fit, fit ex ignorantia, uti patet, & illa ignorantia est culpabilis, cum sit peccatum turpiloquii, ex quo illa supponitur sequi, ergo Ita *Gonet* de pecc. d. 3. n. 141. *Dist. min.*, & illa ignorantia est culpabilis, in se, c, respectu effectus secuturi, n, ut enim respectu effectus dici posset culpabilis, debuisset connexio causæ cum effectu fuisse aliquo modo cognita. Vide *Ovid.* supra.

§. 2. Nullus effectus ideo potest dici propriè peccatum, quia sequitur ex peccato, quamvis in peccato velut causa fuerit prævifus vel etiam intentus, ita *Bonac.* de Leg. d. 2. q. 4. p. 4. n. 8. *Lugo* de pœnit. d. 16. à n. 440. *Amic.* de gratia d. 28. l. 4. à n. 71. *Dicast.* de pœnit. d. 9. à n. 19. *Herincos* hic d. 5. n. 72. & alii, contra *Caj. Sor. Tann.* d. 4. q. 4. n. 33. *Gonet* de pœdest. d. 5. a. 5. & alios. Probat, nam imprimis si voluntas tum sit retractata, quando effectus sequitur, patet hunc non posse dici peccatum, alioquin de facto peccaret Adamus, vel saltem nos peccaremus, quoties orientur in nobis pravi motus concupiscentiæ, sicut enim effectus mali, consequentes ex peccato Adami, quod moraliter fuit nostrum; imò adhuc posset peccare actu beatus, si enim Titius lethaliter vulnerasset Cajum, qui moreretur, postquam Titius de peccato suo contritus, esset mortuus, mors Caji esset peccatum respectu Titii, quod nemo dicet. Deinde quamvis voluntas non sit retractata, tamen non ideo dici potest peccatum, quod sequatur ex peccato, nam omne peccatum est actio libera completa internè vel externè, si internè, patet non compleri per effectum externum ex peccato secutum.

cutum

cutum, adeoque hunc non posse dici peccatum, sed purè effectum peccati; si externè, etiam non completur per effectum secutum ex peccato, sed immediatè per solam actionem externam, secundùm dicta à n. 27., cujus Ratio à priori hæc est, quia omne actuale peccatum debet esse saltem denominativè actu voluntarium & liberum, quando fit, sed effectus talis sequens ex peccato, nequidem denominativè est actu voluntarius & liber, quando fit, ergo. *Prob. min.*, talis effectus sæpe sequitur, quando desit actus internus voluntatis, v. g. mors sequitur, quando ille, qui læsit, postea dormit nec amplius cogitat de illa morte, sed talis effectus non potest cum denominari actu voluntarius & liber, ergo. *Prob. min.*, quod denominatur actu voluntarium & liberum, debet denominari actu liberè procedens à principio intrinseco cum cognitione finis, sic enim definitur voluntarium liberum: sed nihil potest ita denominari, si volitio interna libera non existat vel formaliter, vel saltem virtualiter in aliquo actu tenui, à quo procedat & imperetur ille effectus sequens, non enim potest dici procedere vel imperari ab actuali libertate, si hæc non existat actu, ergo. *Respondent*, posse moraliter procedere ab eo, quod non est actu, quia causa moralis potest actu causare, licèt actu non existat. *Contrà est*, licèt hoc possit causa moralis, quæ causat per virtutem intentionaliter existentem, uti est causa meritoria, quam satis est fuisse vel prævideri ut absolutè positam pro certo tempore, eò quòd tum sufficienter moyere possit ad dandum præmium, tamen id non sequit in illa causa morali, quæ causat informando

do potentiam & sic determinando ad influendum, uti hinc fit, hinc nec cognitio potest moraliter causare volitionem, nec actus imperans imperatum, nisi cognitio & actus imperans actu existant. Ratio autem ulterior, cur libertas non possit actualiter denominare actum externum, si non existat internus, hæc est, quia internus primario denominatur liber, & dependenter ab hoc denominatur externus secundario liber, ita ut tota libertas actus externi sit libertas actus interni, ergo si libertas non denominet actum internum liberum (quod non potest facere, si actus internus non existat) etiam non denominat actum externum actualiter liberum, sicuti si visio non denominet actu videntem, etiam non denominat actu visum, quia esse visum dicitur dependenter à vidente.

Obj. 1. Mors denominatur actu volita per volitionem præteritam, ergo etiam potest per illam denominari actu voluntaria. *R. n. conseq.*, quia esse actu volitum, est prædicatum commune temporis præsentis & præteriti, nam quod actu volo & quod aliquando actu volui, dicitur pro isto tempore actu volitum; è contrà actu voluntarium est prædicatum tantum de præsentis & quidem physico, ergo non habetur nisi à forma actu existente.

Inst. 1. Esse actu senem vel actu famulum sunt denominationes de præsentis, & tamen sunt ab annis vel conductione præterita, ergo & sic poterit mors denominari actu voluntaria à volitione præterita. *R. n. conseq.*, copula, *est*, sæpe mutat statum, ampliatur vel alienatur, unde ut sciri possit, an significet de præsentis aut requirat formam

34.

formam

formam actu existentem, attendi debet, non tam ad vocem ipsam, quam ad significationem & exigentiam prædicati, v.g. domus nunc est combusta, re ipsa non est de præsentia, nec quoad subjectum, quod est domus, nec quoad formam denominantem, quæ est combustio, quia facit hunc sensum, domus fuit & esse desit per combustionem, quæ combustio etiam non est, sed fuit: similiter illa, Cajus est senex, est de præsentia quoad subjectum, sed quoad formam est de præterito, quia facit hunc sensum, Cajus existit & multi ejus anni præterierunt: ista autem, Cajus est famulus, est de præsentia quoad subjectum, & si significet Cajum jam conductum, erit etiam quoad formam de præsentia, si autem significet manere conductum, importat formam sive conductionem physicè præteritam sed moraliter perseverantem: jam verò cum dico, mors est actu voluntaria, sensus debet esse, mors est actu dependens à volitione, à qua denominatur voluntaria, quod falsum est, si actu non existat volitio.

Inst. 2. Saltem si volitio mortis actu existat, & mors tum sequatur, denominabitur voluntaria, poteritque dici peccatum. *R. n. ass.*, nam mortum non fit dependenter à volitione, quia hæc absente adhuc æqualiter causaretur à læsione impacta: deinde saltem dici non potest peccatum, quia nequidem externè complet peccatum, secundum dicta n. 33.

Inst. 3. Mors secuta ex actu libero etiam præterito, dicitur effectus liber, ergo falsum est, quod liberum dicatur à libertate actu existente. *R.* Dicitur effectus liber objectivè, & liber formaliter

liter vel etiam denominativè, n, tantum enim dicitur fuisse objectum & esse effectum actus liberi: quod si aliquando vocetur effectus liber, est impropria locutio, uti etiam hæc, cœlum est objectum liberum amoris, mundus est effectus liber Dei, tantum enim significatur, quod cœlum sit objectum actus liberi, & quod mundus sit effectus actionis liberæ.

Inst. 4. Talis mors est mala, ergo est peccatum. *R.* Est mala in ratione objecti & in se, uti infernus & nocumentum proximi, c, est mala in ratione actus humani formaliter vel denominativè, n. ant. & conseq.

Obji. 2. Homicidium est peccatum, sed mors sequens constituit homicidium in esse homicidii, ergo etiam constituit peccatum in esse peccati. *Prob. min.* non habitâ solâ morte non est homicidium, alioquin, necdum secutâ morte, qui lethaliter vulnerasset, esset homicida, adeoque irregularis, quod nemo dicit. *R.* Homicidium, secundum omnia, quæ includit, tam ex parte agentis quàm patientis, sic est peccatum, n, secundum ea, quæ includit ex parte agentis, c; homicidium ex parte agentis dicit actionem illativam mortis, quæ ab ea essentialiter respicitur tanquam apta sequi, sed cum contingens sit, quod actu sequatur, & tamen eâ solâ non habitâ non fit homicidium, hinc mors est de essentia homicidii adæquatè sumpti, non ut peccatum est, præcisè, sed ut est forma denominans homicidam physicè talem, quamvis moraliter & Theologicè homicida sit, qui posuit actionem illativam mortis.

Inst. 1. Irregularitas ex delicto & excommunicatio

nicatio non incuruntur nisi propter peccatum, sed irregularitas & excommunicatio lata in homicidas incuruntur propter mortem secutam, ergo mors secuta est peccatum. *R. n. min.*, nam mors est tantum conditio prærequisita, quã posita Ecclesia voluit, ut tum prius contrahatur irregularitas vel excommunicatio, propter peccatum præteritum, quod fuit causa illius mortis.

Inst. 2. Qui se inebriat prævidens homicidium, incurrit talem poenam, sed non incurrit propter ebrietatem, huic enim non est annexa talis poena, ergo propter homicidium, ergo tale homicidium est voluntarium & peccaminosum. Item, nemo extra Matrimonium perdit virginitatem nisi per peccatum, uti habet *S. Th. 2. 2. q. 252. a. 3.*, sed puella se inebrians ut defloretur, deflorata perdit virginitatem, ergo defloratio in ebrietate admissa est peccatum. Item, nemo tenetur voto externo, nisi sit actus humanus & voluntarius, sed si quis vellet votare per verba, quæ intendit proferre in ebrietate, si in hac proferat, tenetur voto, uti docet *Suar. de Relig. T. 2. l. 1. c. 10.*, ergo verba in ebrietate prolata sunt humana, ergo actio sic prævisa vel intenta poterit esse humana & peccaminosa, ita *Gonet n. 141. R. Ad 1.* Si talis homo incurrit excommunicationem, est propter volitionem homicidii, homicidium autem secutum erit tantum conditio. *Ad 2.* Perdit per deflorationem, quæ fuit volita in causa. *Ad 3.* Si tenetur, est propter voluntatem antecedentem, quã voluit obligationem sub conditione prolatis secutura.

36. *Obi. 3.* Ebrietas plena est peccatum, sed quando plena ebrietas contingit, non est libertas, eodem

demenim instanti tollitur usus rationis ; ergo peccatum fit, etiamsi non sit actu liberus *Respondent* 1. *Compt.* f. 6. n. 7. & *Herincx* n. 74. ebrietatem ideo dici peccatum, quia proximè conjuncta fuit libertati, sed hoc tantùm dicitur in sensu vulgi; unde *R.* 2. n. maj., quam *Arr.* d. 45. n. 13. malè dicit admitti ab omnibus: si vis, distingue, si per ebrietatem intelligas ebrietatem causalem sive inebriationem & potationem, quæ ebrietatem inducit, illam esse peccatum; si intelligas ebrietatem formalem seu ipsam privationem rationis secutam ex illa potatione, n. maj.

Obji. 4. Æger, qui petivit absolvi & privatur rationis, si absolvatur, recipit gratiam: Christianus, qui cum desiderio Martyrii indormiit, si in odium fidei occidatur dormiens, meretur corollam Martyrii, ergo etiam poterit aliquis non habens usum rationis gratiam amittere & demereri ac peccare. Ita *Gonet* n. 142. & 152. *R.* Talis æger recipit gratiam vi Sacramenti, ad quod dispositus erat per antecedentem suum actum. Christianus non meretur Martyrium, nisi fortè ante somnum per actum formaliter liberum; accipit autem corollam vi realis Martyrii post actum illum secuti, *Amic.* d. 22. n. 46.

Obji. 5. Lectio Horarum sæpe fit ita distractè & inadvertenter, ut nulla adsit actualis libertas, & tamen censetur actio humana, quia incepta est cum libertate, quæ præterit, ergo etiam effectus ex antecedente libertate secutus poterit esse humanus & dici peccatum. Ita *Gonet* n. 142. *R.* n. ant., quia quamdiu continuantur actiones externæ, quæ spectant ad opus inceptum, manet intentio virtualis, quod inde colligitur, nam si

mens planè abstrahatur aliò, statim cessat actio exterior, nec aliquis potest prosequi opus inceptum, nisi resumat intentionem, ergo quam diu non cessat actio exterior, signum est adhuc dirigi & imperari à priore intentione saltem virtualiter, id est, in actu tenui ac imperceptibili adhuc existente, ita *Vasq. Con. Compt. l. 8. n. 3.*

39. *Obji. 6.* Si omissio Missæ secuta in somno non fit peccatum, ergo licitum est optare, ut eveniat vel de ea gaudere, quia licitum est optare effectum peccati & de eo gaudere, adultera enim licitè optat partum & gaudet de filio nato; ita qui die Veneris comedit carnes, licitè optat nutritionem vel de ea gaudet. Ita *Gonet n. 143. n. seq.*, nam nocumentum causale proximi, vel everio domus alienæ per motum terræ, non est peccatum, imò nec effectus peccati, & tamen non est licitum illud optare proximo vel de eo gaudere; ratio autem est, quia quamvis talia non sint per modum actus humani, sunt tamen malitia in ratione objecti, habentque suam malitiam objectivam, si sint contra aliquod præceptum naturale vel positivum, ideoque illicitum est illam malitiam ferri per desiderium vel contentam, quia voluntas tum ferretur in hoc quod re ipsa prohibitum est & oppositum præcepto. Partus adulteræ supposito adulterio non licet præcepto opponitur, nec habet malitiam objectivam, hinc potest illum optare adultera contra corroboratio corporis è carnibus die Veneris sumptis habet malitiam objectivam, ut dicitur *n. 48.*, hinc non est licitum eam optare vel de ea gaudere. Vide etiam dicenda *nu. 90. & 91.*

Dixi n. 33. tales effectus non ideo posse dici 40.
peccata, quod ex peccato sequantur; nam ejus-
modi effectus externus potest aliunde esse pecca-
tum, si nempe sequatur, quando adhuc est status
libertatis, & compleat actionem internam ma-
lam in ratione peccati externi, sic homicidium
secutum ex ebrietate non plena, pollutio extra
somaum exturpiloquio, sunt utique peccata,
in quantum subsunt actuali libertati, & com-
pleat volitionem actualem occidendi aut se de-
lectandi venere.

Q. 9. An effectus mali ex peccato sequentes, sint 41.
saltem moraliter, vel ad culpam imputabiles.

R. §. 1. Si prævisi non fuerint, non sunt impu-
tabiles ad culpam, quia nullo modo sunt volun-
tarii, uti dictum est à n. 30. E contra si sint præ-
visi & intenti, hoc sensu sunt moraliter impu-
tabiles, quod culpabiliter sit posita causa, ex qua
re ipsa sequantur, & ideo in æstimatione pru-
dentium illi causæ attribuantur: si tamen volun-
tas sit retractata, aut si fuerint quidem prævisi,
attamen non fuerit potestas vel obligatio illos
impediendi, non est nunc culpa, quod sequan-
tur, & hoc sensu non erunt nunc moraliter im-
putabiles, sed tantum physicè. Vide dicta l. 1. à
n. 757.

§. 2. Effectus malus intentus vel prævisus ex 42.
causa illicitè posita, est suo modo æqualiter im-
putabilis, sive sequatur post, sive ante volunta-
tem retractatam, aut quando non est amplius
potestas illum impediendi, ita Arr. Lugo de peen.
d. 16. à n. 443. Dicast. de peen. d. 9. à n. 27. Rhod.
hic d. 1. q. 2. f. 2. §. 1. Herinx d. 5. n. 72. alique
contra Henric. Avers. & alios multos. Probat, 1.

C 2

effectum